

Nr 463

Av herr Lothigius m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 90, med förslag till ny tulltaxa, m. m.

Träförädlingsindustrin i Sverige är en utpräglad småindustrinäring, som sysselsätter omkring 50 000 anställda. Den typiska företagsstorleken varierar inom gränserna 5—10 man. Under senare år har emellertid en lovande expansion och teknisk förnyelse ägt rum. Denna har medfört, att omkring 40 % av den samlade branschproduktionen numera kommer från företag med över 50 anställda. Deras antal kan beräknas till mellan 100 och 125. Träindustrin torde dock allttjämt utgöra landsbygdens utan gensägelse största industrigren. Endast undantagsvis återfinnes den däremot i de större samhällena och i städerna.

Alla skäl talar för att denna omdaning kommer att kunna fortgå, om abrupta förändringar av handelsvillkoren icke äger rum. Från denna synpunkt är det synnerligen oroande, om viktiga delar av branschen, såsom tillverkningen av monteringsfärdiga trähus, inredningsnickerier och dörrar lämnas helt oskyddade, ja, i verkligheten förses med negativ tull, eftersom vissa tillsatsmaterial föreslås belagda med importtull. Parkett föreslås sålunda erhålla en sexprocentig tull, innebärande att upp till 2/3 av skyddet bortfaller.

En mycket stor del av trämanufakturbranschens tillverkningsvärde, eller omkring 200 miljoner kronor per år, omfattas av ostoptrade möbler. Sådana varor föreslås bli belagda med 10 procents tull. Detta innebär, att exempelvis stolar, vilkas tullskydd i dag genomsnittligt icke torde understiga 20—25 % och som kan utsättas för en hård importkonkurrens, möts av stora risker i åtminstone södra och mellersta Sverige. För träleksaker, som nu åtnjuter ett tullskydd om i vissa fall 40—50 %, föreslås 12 % och för lustbåtar 10 % mot f. n. 25 % för att ta ytterligare ett par exempel, där propositionen enligt vår mening skapar alldeles tydliga faromoment för den inhemska tillverkningen. Dessa har även framhållits av olika remissinstanser både inom branschen och från arbetstagarhåll.

Vissa justeringar av tullsatserna bör enligt vår mening vidtagas utan att därför äventyra den målsättning för tullpolitiken, som propositionen ger uttryck för.

Beträffande 44.13 parkettstav

44.23 byggnadssnickerier, därur sammansatt parkettstav och dörrar:

I propositionen föreslås tullfrihet för egentliga byggnadssnickerier, till vilken grupp bl. a. dörrar hänföres. Nuvarande tullsats motsvarar ungefär 4 % bruttotull. Sedan hänsyn tagits till att i dörrarna ingående tillsatsmaterial är belagda med 3—5 % tull, kan alltså sägas att innebörden i förslaget är, att tullskyddet helt försvinner och att importen åtnjuter en premie, motsvarande omkring 3—5 % av importpriset. Detta är mycket otillfredsställande, särskilt därför att just dörrfabrikationen visat sig ha goda tekniska förutsättningar för effektivisering.

Under de allra senaste åren har emellertid exportansträngningarna för dessa produkter väsentligt motverkats genom de massutbud av extremt billiga japanska dörrar, som skett bl. a. på USA. Det är ingen tvekan om att en negativ tull skulle uppmuntra dörrimporten från olika håll, även från kontinenten, där Europas största dörrfabriker återfinnes inom ett par av de till den Europeiska Ekonomiska Gemenskapen hörande sex staterna, till vilka utsikten att sälja dörrar i framtiden blir ringa, men vilkas rationaliserade storindustri genom propositionen torde beredas utmärkta förutsättningar på svensk botten. Framtidsprognosen för svensk dörrindustri skulle därmed betydligt försämrats.

Dörrproduktionen står numera i fråga om fanering och ytbehandling tillverknings tekniskt möbeltillverkningen mycket nära. På beslagen nedlägges även mycket stort arbete. Detta skiljer dörrarna tydligt från de grövre byggnadssnickerierna, vilket icke torde ha framgått tillräckligt tydligt under förarbetena på propositionen. Den av fabrikena föreslagna tullsatsen 8 % finner vi därför väl avvägd och ägnad att bereda nödigt skydd.

Beträffande parkettstav, massiv och övrig, föreslås i propositionen en tull om 6 %. Det nuvarande tullskyddet uppgår till 15—20 %.

Parkettindustrien har ett årligt produktionsvärde av omkring 40 miljoner kronor. Industrien är typiskt landsortlokaliserad. I viss utsträckning är den därjämte, såsom framhålles av kommittéreservanten herr Hansson, belägen i områden med sysselsättnings svårigheter. Detta är fallet med t. ex. parkettfabriken i Ronnebyhamn (200 arbetare).

De utländska tillverkarna försågar själva sin råstav i vida högre grad än de svenska. Denna vinst kan beräknas till ca 5 % av försäljningspriset på den svenska marknaden. Då vidare arbetslönerna, ej minst i Polen och Tyskland, är 40—50 % lägre än de svenska, uppstår en ytterligare vinst för utländsk produktion av storleken 8 % av försäljningspriset. Kostnadsbesparingarna gör således 13 %. Med detta bör jämföras det föreslagna tullskyddet om endast 6 %, som inte ens täcker skillnaden i manufakturingskostnad.

De internationella parkettpriserna medger endast täckning för de kostnader för material och arbete, som svenska tillverkare f. n. har. Härav följer att den föreslagna tullsänkningen kan göra den svenska parkettindustrien helt oräntabel. Då de allmänna omkostnaderna inom branschen synes ligga vid 8 %, ger det föreslagna tullskyddet nämligen icke utrymme för någon handelsvinst för de inhemska företagen. Tulltaxekommittén har själv an-

tytt, att en tullsänkning ned till normal tullnivå, omkring 5 %, skulle blottställa den inhemska industrien och därför justerat upp sitt förslag, vilket departementschefen följer. Under remissbehandlingen har enligt vår mening skäl givits för att denna justering icke i avgörande grad kan tillgodose kommitténs syfte att minska mervidden mellan gällande och kommande tullsats. Reservantens i tulltaxekommittén förslag synes oss icke heller helt tillgodose detta syfte, varför vi instämmer i under remissbehandlingen ställda yrkande om 10 % tull, varigenom branchen skulle nå samma skydd som flertalet andra träindustrigrenar.

För andra möbler och delar än stoppmöbler (94.03) föreslås i propositionen en tull om 10 %.

Gruppen omfattar bland annat pinnstolar, pinntaburetter, karmstolar, köks-, skriv- och matbord samt förvaringsmöbler. Samtliga dessa produkter har tidigare haft ett mycket högt tullskydd, och allttjämt är tullen på de billigare möblerna i varugruppen omkring 30 %. Det förefaller därför alldeles klart, att en sänkning med $\frac{2}{3}$ måste stimulera utländsk konkurrens, närmast från Danmark, Västtyskland och Jugoslavien. Även Polen och Tjeckoslovakien uppträder på exportmarknaden. På den engelska marknaden har exempelvis pinnstolar från de sistnämnda länderna utbjudits för 10 kronor per styck eller lägre (cif London). Det svenska priset på *hemmarknaden* för liknande stolar uppgår till det dubbla härav. Även om kvalitetskillnaderna är fullt tydliga, i vart fall för fackmän, så är inte denna faktor på något vis tillräcklig för att motväga en sådan prisdifferens.

Enligt en remissinstans, Träindustrins Branschorganisation, har tulltaxekommittén förutsatt, att stilskillnaderna mellan svenska och kontinentala möbler vore sådana, att export hit icke kunde komma i fråga. Denna synpunkt tillmättes förr viss betydelse, men dess vikt har numera betydligt minskat. Tendensen till stilutjämning är fullkomligt klar. I särskilt hög grad gäller det i förhållandet mellan danska och svenska möbler. Ett bevis härpå torde den som konservativ ansedda engelska marknaden utgöra. Här infördes förr stora kvantiteter svenska och finska stolar. Numera importeras övervägande delen från kontinenten. Inte heller är enligt branschorganisationen kommitténs uppfattning riktig, att fraktkostnaderna för potentiella och delvis redan aktuella konkurrentländer skulle spela en ganska väsentlig prohibitiv roll. Dels är dessa möbler numera ofta staplings- och/eller sammansättningsbara, dels är fraktkostnaden från vissa delar av kontinenten till den stora syd- och mellansvenska marknaden i en viss räjong t. o. m. lägre än motsvarande kostnader för åtskilliga svenska fabriker.

Inom möbelbranschen har under de senaste åren en synnerligen genomgripande och kraftig rationaliseringsprocess påbörjats. Detta utvecklingskede skulle påtagligt försvåras, om billiga utländska möbler genom för lågt tullskydd i större utsträckning skulle tillåtas översvämma den svenska marknaden. Som tidigare framhållits föreligger även risk för ökad import från länder, inom vilka en lojal prissättningspolitik i hög grad kan betvivlas. Sveriges hantverks- och småindustriorganisation sätter i fråga ca 15 %

tullskydd och förordar under alla förhållanden en sänkning gradvis. Vi instämmer i detta yrkande.

För andra leksaker (97.03) föreslås i propositionen ett tullskydd om 12 %. Tullskyddet är nu 40—45 %.

Tulltaxekommittén har anfört vissa skäl för en enhetlig tullsats om 12 %. Först påpekas emellertid att leksaksindustrien icke synes ha särskilt goda förutsättningar i vårt land.

Vad gäller de flesta leksaker torde detta vara riktigt. Höga verktygskostnader och artiklarnas korta livslängd som nyheter ställer krav på en stor hemmamarknad, vilken snabbt kan absorbera en tillräcklig upplaga för amortering av verktygskostnaderna under en enda försäljningssäsong. Leksaker av trä fordrar emellertid inga dyra press- eller gjutformar och är också mindre nyhets känsliga. Kommittén yttrar vidare, att en individuell tullsättning för olika slag av leksaker kan leda till en vidlyftig differentiering, som knappast kan anses motiverad av varornas betydelse. Från industrien ifrågasättes likväl ej uppdelning på fler än två grupper: träleksaker och övriga leksaker. Träleksakernas betydelse både för sysselsättning, virkesavsättning och från valutasynpunkt är tillräckligt stor för att motivera denna obetydliga differentiering. Dessa synpunkter blev helt bekräftade under remissbehandlingen, varunder bland andra åtta avdelningar av Svenska träindustriarbetareförbundet även bestämt avvisat en lägre tull än 20 %.

Tillverkningen av träleksaker är den enda svenska leksaksfabrikationen av mera betydande omfattning. Den sysselsätter en väl inarbetad, yrkeskicklig arbetarstam, fördelad på ett tjugotal fabriker. Dessa är koncentrerade till bygder i sydöstra Småland, Blekinge och nordöstra Skåne, där hemarbete och småfabrikation har stor betydelse mot arbetslöshet och avfolkning. Denna tillverkning bereder lämpligt arbete också åt partiellt arbetslösa, och en omställning av arbetskraften inom tillverkningsområdet försvåras även av att sysselsättnings svårigheter redan föreligger inom närliggande områden, såsom bobin- och möbelindustrierna. Det bör även uppmärksammas, att för tillverkningen användes bl. a. gallringsvirke av lövträ, vars avsättning är ett avsevärt problem för småbrukarna i berörda bygder. Avverkningen motverkar även säsongarbetslösheten under vintern.

I tillverkningskostnaderna ingår arbetslöner med minst 50 % och ofta åtskilligt mer. Det synes oss därför troligt, att en plötslig sänkning av tullskyddet från 40—45 % till endast 12 % kommer att leda till stark import från andra länder, av vilka Östtyskland, där den tyska träleksakstillverkningen har sitt gamla centrum, förmodligen av valuta- och handelspolitiska orsaker nu utbjuder dessa varor till priser, som synes ligga under sina redan på grund av löneläget låga tillverkningskostnader.

Flera remissinstanser har påyrkat, att nomenklaturen omlägges så, att träleksaker kan beredas ett tullskydd om lägst 20 %, vilket synes oss vara ett väl avvägt tullskydd. Under alla förhållanden kräver hänsynen till branschens situation, att den starka skyddsminskning, som kommer att äga

rum, sker stegvis under en femårsperiod. Motsatt tillvägagångssätt torde innebära synnerligen stora risker för branschen.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas

att riksdagen vid behandling av prop. nr 90 angående förslag till ny tulltaxa måtte besluta följande tullskydd för varugrupperna

44.13 — parkettstav	10 %
44.23 — byggnadssnickerier	8 %
94.03 — möbler samt delar därtill	15 %
97.03 — andra leksaker	20 %.

Stockholm den 9 april 1958

Carl-Wilh. Lothigius

Erik Strandh

Erik Magnusson

i Tumhult

Gösta Darlin

T. G. v. Seth

Arvid Nilsson

i Lönsboda

Birger Gezelius

Fredrik-Adolf Hamilton